

(ili, još bolje jednostavno *pokazati*, jer cijela je sintagma *dati na uvid, donijeti na uvid* prevedenica s njemačkog) ili je valja *priložiti dokumentima*. Riječ *pridonijeti* podrazumijeva da je što doneseno i uz to čemu priloženo, pri čemu se *doneseno* javlja kao suvišna obavijest.

Glagol *pridonijeti* valja rabiti kao neprijelazni glagol, s rekcijom u dativu i instrumentalu, bez obzira bila ona ostvarena ili samo potencijalna, i

objektima koji znače što neživo, dakle: *čim pridonijeti čemu*. Ne valja ga uporabljivati kao prijelazni glagol, tj. glagol koji otvara mjesto objektu u akuzativu, kao što je to učinjeno u polaznom primjeru, već umjesto njega valja uporabljivati koji od glagola: *priložiti, donijeti, pokazati*.

Lana Hudeček

INZULIN ILI INSULIN?

 r. Ž. Metelko iz Zavoda za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma "Vuk Vrhovac" u Zagrebu pita kako bi valjalo pisati i izgovarati naziv hormona žlijezde gušterače (u kojoj se nalazi u obliku otočića) koji upravlja izmjenom šećera u tijelu i ujedno naziv za lijek protiv šećerne bolesti.

Taj je naziv doista u vezi s lat. *insula* (= otok), gdje se je skupina *ns* jednako pisala i izgovarala. Mora li tako biti i u hrvatskom? Suglasnik *s* između dvaju samoglasnika u riječima iz klasičnih jezika (starogrčkoga i latinskoga), zatim iz hebrejskoga i rjeđe iz talijanskoga, francuskoga ili kojega drugog živog jezika izgovara se u hrvatskome jeziku *z*, a obično se tako i piše. U tome većih teškoća nema. Kad su u pitanju riječi iz tih jezika sa suglasničkim skupinama *ls*, *ns*, *rs* i slično iza kojih slijedi samoglasnik, tu se očituje velika šarolikost, ali se ipak dadu utvrditi stanovite pravilnosti, određene težnje. Ovdje ćemo se ograničiti samo na skupinu

ns. Evo nekoliko primjera u kojima u hrvatskom jeziku prevladava ili se jedino upotrebljava lik sa *nz* u izgovoru i u pismu: *Anzelmo, avanzirati, cenzor, cenzura, defenziva, dimenzija, dispanzer, inzult, intenzivan, intranzitivan, inzistirati, kompencija, kondenzator, konzerva, konzervativan, konzervator, konzervatorij, konzervirati, konzilij, konzistorij, konzola, konzorcij, konzul, konzultirati, konzumirati, menza, menzura, ofenziva, ostenzorij, penzija, pretenzija, recenzija, senzacija, senzibilan, senzitivan, senzualan, tonzile, tonzura, utenzilije* itd. Valja napomenuti da mnogi autori koji se bave jezičnim razlikama između hrvatskoga i srpskoga navode i neke od navedenih primjera, i to sa skupinom *nz* kao kroatizme, a sa *ns* kao srbizme, što donekle ima uporište u različitom načinu primanja stranih riječi, posebno iz grčkoga jezika. Nasuprot tomu ima i u hrvatskom dosta primjera u kojima je češći lik sa *ns* ili se samo takav upotrebljava: *insekt, insert, inseminacija, insinucija, insolventan, insurekcija, konsekracija, konsignacija, konsolidacija, kon-*

sonant, *nonsens* itd. U tim primjerima posrijedi su složenice u kojima *n* pripada, i to kao završni suglasnik, prvoj sastavnici, a *s* kao početni suglasnik drugoj sastavnici. Druga se sastavnica često osjeća, prepoznaje i kao samostalna riječ. To razbija skupinu *ns* i zacijelo utječe na to da se ona drukčije ponaša nego kad nije u takvu položaju. Dužnik može biti *solventan* (tj. sposoban vratiti dug). Neki se glasovi nazivaju *sonantima*. Tu je *s* u početnom položaju i nije bilo kolebanja da li pisati i izgovarati *s* ili *z*. Kako se te osnovne riječi prepoznaju u stranim složenicama *insolventan* i *konsonant*, njihov izgovor i pisanje kao samostalnih riječi utječe na njihov izgovor i pisanje kad one postanu sastavnicom složenice. U postavljenom pitanju *inzulin* ili *insulin* ne prepoznajemo

samostalnu riječ **sulin*. Nije dakle posrijedi neka složenica, što bi moglo biti razlogom da se govori i piše *insulin*. Stoga bi ona išla u prvu skupinu prema kojoj teži hrvatski sustav. Valjalo bi dakle govoriti i pisati *inzulin* kao *cenzor*, *konzul*, *konzerwa*, *pretenzija*, *recenzija* itd. Napomenuli smo da i proučavatelji jezičnih razlika daju prednost liku sa skupinom *nz* kao kroatizmu. Tako je i Brodnjak naveo hrv. *inzulin* nasuprot *insulin* u srpskom. Na temelju svega toga mogli bismo postaviti praktično pravilo: Gdje postoji kolebanje da li koju riječ iz klasičnih jezika pisati i izgovarati sa *nz* ili *ns*, prednost valja dati liku sa *nz*.

Mile Mamić

OSVRTI

TAJ HRVATSKI

Tekstovi objavljeni u knjizi *Taj hrvatski*, što su je izdale Školske novine iz Zagreba, različite su žanrovske i stilske pripadnosti, no povezuje ih, osim zajedničkoga predmeta promišljanja - hrvatskoga jezika - i zajedničko izvorište: svi su naime nastali u vezi s *obranom* hrvatskoga jezika. Tako su u prvi dio uvršteni tekstovi u kojima hrvat-

ski jezik *brane* i *zabranjuju* političke institucije utjelovljene u liku komisija i komiteta koji provode naloge Savezne skupštine SFRJ ili Sabora SR Hrvatske. U drugome su dijelu tekstovi o Razlikovnom rječniku Vladimira Brodnjaka, čovjeka koji je čitav život posvetio *obrani* hrvatskoga jezika skupivši rječničku građu koja više od ičega govori o dvojnosti hrvatskoga i srpskoga jezika, unatoč polustoljetnim nastojanjima da se stvori jezik